

УДК 911.3

ДУДКА Н.О.

КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ТЕЛЕІНФОРМАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ

В останні 15-20 років сфера обслуговування стала об'єктом уваги не лише наукових, а й практичних робітників. В перспективі споживання послуг буде розвиватися прискореними темпами. І вже в сучасних умовах розвиток і раціональне розміщення сфери обслуговування як однієї з найважливіших областей людської діяльності набули першочергового значення.

В сучасних умовах дуже важливе місце посідають інформаційні послуги. Тому актуальним є дослідження телеінформаційного комплексу як однієї з складових сфери обслуговування.

Засобом поглибленого вивчення телеінформаційного комплексу є аналіз його функціональної структури. Її пізнання передбачає виявлення і аналіз трьох головних часткових структур – компонентної, функціонально-територіальної та організаційно-управлінської.

Компонентна структура ТІК – це склад, сукупність його функціональних компонентів (галузей), які розкривають роль телеінформаційного комплексу в процесах спеціалізації та комплексоутворення телеінформаційної діяльності.

Зараз склалися три основні форми розповсюдження телевізійних програм:

- базове (ефірне) телевізійне мовлення, тобто мовлення за допомогою ефірних передавачів різної потужності (в тому числі шляхом ретрансляції телевізійних програм);
- кабельне телевізійне мовлення, тобто мовлення завдяки мережі кабельного телебачення;
- супутникове телевізійне мовлення або безпосереднє телемовлення, тобто мовлення завдяки супутниковим системам зв'язку.

В першому випадку сигнал поступає до глядача напряму з міської телевежі, наприклад, до киян – з центральної міської телевежі на Сирці. В другому – через кабельну систему, яку обслуговують декілька міських кабельних операторів. В третьому випадку – через індивідуальну супутникову антену.

Але слід зауважити, що такий розподіл досить умовний, так як мовні структури використовують для трансляції своєї програмної продукції всі види цих форм в різних поєднаннях. Тому в останні 5-7 років стандарти телемовлення в усьому світі, як правило, прийнято розділяти на два види – це кабельні та супутникові мережі, які тісно взаємодіють. А центральні міські телевежі, адаптовані під ефірне телебачення, в останні роки перейшли на другий план, відіграючи лише допоміжну роль. В нашій країні все ще залишається багато місць, особливо за межами великих міст, де кабельного телебачення, не говорячи все про супутникове, все ще немає.

Базове вітчизняне телевізійне мовлення є в основному прерогативою державних телекомпаній, так як потребує значних капіталовкладень під час будівництва приймально-передаючого обладнання. Поширюючи свої програми через ефірні передавачі з наступною ретрансляцією воно має обмеження по кількості програм, що приймаються, а отже й програм, що передаються.

Широке розповсюдження отримало кабельне телебачення (або мережі

кабельного телебачення – МКТБ).

У зв'язку з різким збільшенням кількості програм в МКТБ (в певній мірі викликаним розподілом по мережі програм супутникового телебачення) значно збільшились інформаційні потоки в МКТБ.

Кабельне телебачення за можливостями охоплення поступається супутниковому, але МКТБ – незамінні під час створення єдиної інформаційної системи.

До безперечних позитивних якостей МКТБ можна віднести наступне: кабельні мережі, особливо з використанням оптоволоконної та інших сучасних технологій можуть забезпечувати якість прийому краще, ніж ефірне чи супутникове мовлення; при використанні МКТБ з'являються значні можливості конвергенції телебачення та інших областей техніки – телефонії, Інтернет.

Але, не дивлячись на бурхливий розвиток кабельних та радіорелейних технологій, лідерами в системі передавальних мереж є космічні засоби доставки сигналу.

За підрахунками спеціалістів, послугами кабельного телебачення в Україні сьогодні користується лише п'ята частина населення країни. Всі ці послуги надають близько 300 компаній-операторів, серед яких декілька десятків нелегальних або напівлегальних, що створюють особливу специфіку української мережі кабельного телебачення. Темпи росту кількості абонентів також незначні – це 3-5% на рік, або 5 тис. абонентів на місяць.

Середній український оператор кабельного телебачення обслуговує від 4 до 10 тис. абонентів, надаючи їм послуги з доставки 20-30 каналів. Звичайно таке мовлення відбувається від головної станції типу TERRA при абонплаті від 5 до 15 грн. на місяць, якщо глядач отримує загальнодоступний пакет. Як правило, такими каналами є загальнонаціональні УТ-1, Інтер, 1+1, а також Новий канал, ICTV, СТБ, одна обласна державна ТРК, два-три місцевих комерційних канали, власний канал кабельного мовлення оператора, російські канали: ОРТ-міжнародний, НТВ-мир, Ren-TV (в окремих випадках також РТР-планета, ТВ-центр, ТВ-культура) та п'ять-шість європейських каналів, що ретранслюються через супутник, набір яких залежить від технічних можливостей та наявності необхідних ліцензій у оператора. Також в пакети багатьох операторів входить приблизно десять кодованих каналів, які розповсюджуються через мережу у шифрованому вигляді за окрему платню. Їх перегляд на телевізійному приймачі можливий лише при наявності спеціального декодера, вартість якого в межах 100-600 грн.

Сьогодні вже не викликає сумнівів, що завдяки НТП головна роль буде належати супутниковому телебаченню.

Зараз в європейській частині бувшого СРСР можна приймати сигнали приблизно з 10 супутників. Найбільш популярними серед них є Hot Bird (більш як 560 каналів), Sirius (близько 90 каналів), Astra (більше 300 каналів) та Eutelsat (пакет НТВ-Плюс та ще близько 10 каналів).

Компонентна структура телеінформаційного комплексу постійно вдосконалюється. На сучасному етапі пріоритетним напрямом розвитку телебачення є розширення мережі кабельного і супутникового телебачення в регіонах з обмеженим прийомом сигналу загальнонаціональних каналів для надання якісних телепослуг на всій території України.

сферы обслуживания: Учеб. пособие / Юрковский В.М. – К.: УМК ВО, 1989. – 82 с. 3. Машенко И.Г. Телевидение Украины. Том второй: Телевидение de facto. – К.: 1998. – 430с. 4. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1996. – 231 с. 5. Телебачення. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт України, 1999. – 124 с. 6. Шарф А. Від “класичного” телерадіомовлення до інтерактивних засобів масової комунікації // Телерадіовісник України. – 1998. – №1.

A component structure of telecommunication complex – over-the-air, cable and satellite television – is considered.